YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)
9 päivänä lokakuuta 1997 *

Asiassa C-152/95,

jonka Tribunal administratif d'Amiens on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Michel Macon ym.

vastaan

Préfet de l'Aisne

ennakkoratkaisun asetuksen (ETY) N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitettujen viitemäärien vähentämistä koskevan hyvityksen ja maidontuotannosta lopullisesti luopumista koskevan hyvityksen vahvistamisesta 13 päivänä kesäkuuta 1991 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1637/91 (EYVL 1991, L 150, s. 30) 2 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. Schintgen sekä tuomarit G. F. Mancini ja G. Hirsch (esittelevä tuomari),

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Macon ym., edustajanaan asianajaja Alain Letissier, Laon,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston apulaisosastopäällikkö Catherine de Salins ja saman osaston ulkoasiainsihteeri Gerard Mignot, ja

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja Gérard Rozet,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 8.10.1996 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunal administratif d'Amiens on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 20.4.1995 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 15.5.1995,

ennakkoratkaisukysymyksen asetuksen (ETY) N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitettujen viitemäärien vähentämistä koskevan hyvityksen ja maidontuotannosta lopullisesti luopumista koskevan hyvityksen vahvistamisesta 13 päivänä kesäkuuta 1991 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1637/91 (EYVL 1991, L 150, s. 30) 2 artiklan tulkinnasta.

2 Tämä kysymys on esitetty riita-asiassa, jossa vastakkain ovat Macon ym., jotka ovat Ardonissa sijaitsevan maatalousryhmittymän (groupement agricole d'exploitation en commun du Canada, jäljempänä GAEC du Canada) jäseniä, ja Préfet de l'Aisne (jäljempänä Aisnen prefekti) ja joka koskee maidontuotannosta markkinointivuonna 1991/1992 lopullisesti luopumista koskevan hyvityksen maksamista.

3 GAEC du Canada, jolla oli maidon viitemääriä erityisesti suoramyynnin osalta, haki markkinointivuonna 1991/1992 asetuksessa N:o 1637/91 säädettyä hyvitystä maidontuotannosta kokonaan ja lopullisesti luopumisesta; kyseinen asetus kuuluu maidon lisämaksujärjestelmän piiriin.

4 Maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä 27 päivänä kesäkuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 804/68 (EYVL 1968, L 148, s. 13), sellaisena kuin se on muutettuna 31.3.1984 annetulla neuvoston asetuksella N:o 856/84, 5 c artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan toisen virkkeen mukaan tällä asetuksella käyttöön otetun lisämaksun "tarkoituksena on hillitä maidontuotannon kasvua ja kuitenkin sallia tarpeelliset rakennemuutokset".

5 Kyseisen asetuksen 5 c artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa säädetyssä B menettelyssä, jonka Ranskan tasavalta on ottanut käyttöön, lisämaksu peritään jokaiselta ostajalta maidosta tai muista maitotuotteista, jotka tuottajat ovat hänelle toimittaneet ja joiden määrät kyseisen 12 kuukauden ajanjakson aikana ylittävät määritettävän viitemäärän.

6 Kyseisen artiklan 2 kohdan mukaan jokainen maidontuottaja maksaa lisämaksun myös maitomääristä ja/tai maitoa vastaavista tuotemääristä, jotka hän on myynyt suoraan kulutukseen ja jotka kyseisen 12 kuukauden ajanjakson aikana ylittävät määritettävän viitemäärän.

7 Säännöt, joiden mukaisesti viitemäärät määritetään, ovat asetuksen (ETY) N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun maito- ja maitotuotealan lisämaksun soveltamista koskevista yleisistä säännöistä 31 päivänä maaliskuuta 1984 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 857/84 (EYVL 1984, L 90, s. 13).

8 Tässä järjestelmässä, joka alun perin otettiin käyttöön viiden peräkkäisen 12 kuukauden ajanjakson ajaksi mutta jonka soveltamista jatkettiin aina markkinointivuoden 1991/1992 loppuun asti, neuvosto toisaalta vähensi viitemääriä ja toisaalta otti asetuksella N:o 1637/91 käyttöön maidontuotannosta luopumisen rahoittamista koskevan yhteisön järjestelmän tehdessään sellaisia päätöksiä markkinointivuoden 1991/1992 maataloustuotteiden hintojen vahvistamisesta, jotka olivat välttämättömiä maidon liikatuotannon jatkumisen takia; asetuksen N:o 1637/91 neljännessä perustelukappaleessa todetaan, että kaikille tuottajille olisi myönnettävä näiden pyynnöstä ja tiettyjen tukikelpoisuutta koskevien edellytysten täyttyessä hyvitys, joka maksetaan sen jälkeen, kun maidontuotanto on kokonaan ja lopullisesti lopetettu.

9 Asetuksen N:o 1637/91 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Asiasta kiinnostuneen pyynnöstä ja tämän asetuksen edellytyksin jäsenvaltiot myöntävät asetuksen (ETY) N:o 857/84 12 artiklan c alakohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetuille tuottajille tai sovellettaessa saman asetuksen 12 artiklan

c alakohdan toista alakohtaa yhteenliittyneille tuottajille, jotka sitoutuvat luopumaan kokonaan lopullisesti maidontuotannosta ennen määritettävää päivää, hyvitystä, joka maksetaan viidessä erässä vuosien 1992, 1993, 1994, 1995 ja 1996 viimeisten vuosineljännesten kuluessa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta jäsenvaltioiden suorittamaa hyvityksen maksua aikaisempina päivinä ja/tai yhdessä erässä, jos ne huolehtivat sen ennakkorahoituksesta.

— —

2. a) Hyvitystä voi saada tuottaja, jolla on hallussaan viitemäärä asetuksen (ETY) N:o 804/68 5 c artiklan nojalla menettelytapojen A tai B mukaisesti ja/tai suoramyynnissä, lukuun ottamatta tuottajia, jotka ovat saaneet määriä asetuksen (ETY) N:o 857/84 3 c artiklan nojalla

— —".

10 Asetuksen N:o 857/84 12 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna 23.5.1985 annetulla asetuksella N:o 1305/85 (EYVL 1985, L 137, s. 12), jolla 12 artiklan c alakohtaan lisättiin toinen alakohta, määritellään käsitteet tuottaja ja tila siten, että asetuksessa tarkoitetaan

"c) 'tuottajalla' maataloustuottajaa, luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä tai luonnollisten henkilöiden taikka oikeushenkilöiden ryhmittymää, jonka tila sijaitsee yhteisön maantieteellisellä alueella ja

— joka myy maitoa tai muita maitotuotteita suoraan kuluttajalle

ja/tai

— joka toimittaa niitä ostajille.

Tuottajaksi katsotaan asetuksen (ETY) N:o 1360/78 mukaisesti hyväksytyt tuottajaryhmittymät ja niiden yhteenliittymät, joiden sääntöjen mukaan niihin kuuluvien tuottajien on noudatettava kyseisen asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettua velvoitetta.

d) 'tilalla' tuottajan hoitamien sellaisten tuotantoyksiköiden kokonaisuutta, jotka sijaitsevat yhteisön maantieteellisellä alueella" *.

11 Maidontuotannosta lopullisesti luopumisesta maksettavasta hyvityksestä Ranskassa 30.8.1991 annetun asetuksen nro 91/835 (Journal Officiel de la République Française, 1991, nro 11502), joka annettiin asetuksen (ETY) N:o 1637/91 ja asetuksen (ETY) N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitettujen lisämaksujen yksityiskohtaisista soveltamissäännöksistä 3 päivänä kesäkuuta 1988 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 1546/88 mukaisesti, 1 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Jokainen muutetun asetuksen (ETY) N:o 857/84 12 artiklan c alakohdan 1 alakohdassa tarkoitettu tuottaja, lukuun ottamatta sellaisia tuottajia, joilla on kyseisen asetuksen 3 c artiklan nojalla hallussaan maidon ylimääräinen viitemäärä, voi, jos hänellä on oikeus saada viitemäärä silloin kun hän tekee 11.2.1981 annetun asetuksen nro 91/157 1 §:n mukaisen hyvityshakemuksen, vaatia tällä asetuksella käyttöön otettua hyvitystä siitä, että hän luopuu lopullisesti ja kokonaan tuottamasta maitoa tai maitotuotteita myyntitarkoituksiin."

12 Saman kansallisen asetuksen 3 §:n mukaan "hyvitys lasketaan tilakohtaisesti tuottajan niiden viitemäärien perusteella, jotka koskevat suoramyyntiä ja toimituksia meijereille, lukuun ottamatta asetuksen (ETY) N:o 775/87 nojalla jäädytettyjä viitemääriä tai edellä mainitun asetuksen (ETY) N:o 857/84 3 artiklan 1 ja 2 kohdan, 3 a artiklan, 3 b artiklan ja 4 artiklan 1 kohdan b ja c alakohdan sekä asetuksen (ETY) N:o 1546/88 5 artiklan 7 kohdan mukaisesti myönnettyjä viitemääriä".

* Suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska EYVL:ssä ei ole julkaistu suomenkielistä tekstiä.

13 Tämän säännöstön nojalla Aisnen prefekti kieltäytyi 27.2.1992 tekemällään päätöksellä myöntämästä Maconille ja muille kantajille näiden hakemaa hyvitystä, koska he eivät enää tuottaneet maitoa silloin, kun tekivät hyvityshakemuksen, ja koska he eivät enää olleet asetuksen N:o 857/84 12 artiklassa tarkoitettuja maidontuottajia.

14 Macon ym. katsoivat, että heitä oli pidettävä maidontuottajina jo pelkästään sen vuoksi, että heillä oli maidon viitemääriä suoramyynnin osalta, ja he nostivat ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa kanteen prefektin päätöksen kumoamiseksi.

15 Kansallinen tuomioistuin katsoi, että riidan ratkaiseminen riippuu asetuksen N:o 1637/91 tulkinnasta, ja se lykkäsi asian ratkaisemista ja esitti yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko asetuksen (ETY) N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitettujen viitemäärien vähentämistä koskevan hyvityksen ja maidontuotannosta lopullisesti luopumista koskevan hyvityksen vahvistamisesta 13 päivänä kesäkuuta 1991 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1637/91 2 artiklan säännöksiä tulkittava siten, että niiden vastaista on se, että maidontuotannosta lopullisesti luopumista koskeva hyvitys myönnettäisiin sellaiselle maatilatalouden harjoittajalle, joka ei tuota maitoa mutta jolla kuitenkin on hyvityshakemuksen tekemisajankohtana hallussaan maidon viitemääriä erityisesti suoramyynnin osalta?"

16 Kansallinen tuomioistuin siis kysyy lähinnä sitä, onko asetuksen N:o 1637/91 2 artiklaa tulkittava siten, että maidontuotannosta kokonaan ja lopullisesti luopumista koskeva hyvitys voidaan myöntää maatilatalouden harjoittajalle vain, jos hän tuottaa hakemuksen tekemisajankohtana maitoa asetuksen N:o 857/84 12 artiklan c alakohdassa tarkoitettuna tuottajana ja jos hänellä on tätä varten maidon viitemäärä erityisesti suoramyynnin osalta.

17 Macon ja muut kantajat väittävät, että ainoastaan asetuksen N:o 1637/91 2 artiklan 2 kohdan a alakohdalla on merkitystä määriteltäessä, kuka on 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tuottaja. Asetuksen N:o 1637/91 2 artiklan 1 kohdassa ja asetuksen N:o 857/84 12 artiklassa käytetyllä tuottajan käsitteellä ainoastaan määritellään ne ehdot, joiden täyttyessä tuottajilla saattoi jatkossa olla viitemäärä, kun itse asetus pantiin täytäntöön. Maidontuotannosta luopumista koskevan hyvityksen saamiseksi riittää kantajien mukaan näin ollen, että hyvitystä hakevalla on hallussaan viitemäärä.

18 Väitteensä tueksi Macon ja muut kantajat viittaavat maidontuotannosta luopumista koskevan hyvityksen myöntämistä markkinointivuonna 1991/1992 koskevaan, maa- ja metsätalousministeriön 7.8.1992 päivättyyn hallinnolliseen kiertokirjeeseen DEPSE/SDSA/C 91 nro 7036 (jäljempänä hallinnollinen kiertokirje nro 7036), jonka II.2 kohdassa todetaan, että "maatilatalouden harjoittajat, joilla on maidon viitemääriä maidon toimittamiseksi meijereille, ja/tai suoramyyntiä harjoittavat tuottajat voivat hakea hyvitystä" ja että "hyvityksen hakijalle ei aseteta minkäänlaisia maidon toimittamista tai myymistä koskevia ehtoja, vaan riittää, että hän hoitaa sellaista maatilaa, jolla on maidon viitemääriä — —".

19 Ranskan hallitus ja komissio esittävät, että asetuksen N:o 1637/91 2 artiklan 1 kohdan mukaan ainoastaan sellainen viitemäärän haltija, joka tosiasiallisesti tuottaa maitoa hyvityshakemuksen tekemisajankohtana, voi saada maidontuotannosta lopullisesti luopumista koskevan hyvityksen. Ranskan hallitus ja komissio päättelevät yhdistetyissä asioissa 201/85 ja 202/85, Klensch ym., 25.11.1986 annetusta tuomiosta (Kok. 1986, s. 3477), että jos maidontuotanto oma-aloitteisesti lopetetaan, tuottaja menettää automaattisesti viitemääränsä, jotka siirtyvät kansalliseen varastoon. Komissio viittaa myös siihen yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan tiettyä etuutta, kuten esimerkiksi viitemäärää, joka ei ole asianomaisen henkilön henkilökohtaista omaisuutta eikä hänen ammattitoimintaansa liittyvää omaisuutta, ei voida myydä.

20 On todettava, että asetuksen N:o 1637/91 2 artiklan sanamuodosta seuraa, että maidontuotannosta kokonaan ja lopullisesti luopumista koskevan hyvityksen saamiselle on asetettu kaksi edellytystä, joiden on täytyttävä samanaikaisesti: hyvitystä hakevan maataloustuottajan on kyseisen asetuksen 2 artiklan 1 kohdan mukaan ensinnäkin oltava asetuksen N:o 857/84 12 artiklan c alakohdassa tarkoitettu tuottaja; lisäksi hänellä on asetuksen N:o 1637/91 2 artiklan 2 kohdan mukaan oltava maidontuottajana hallussaan viitemäärä.

21 Siitä, että asetuksen N:o 1637/91 2 artiklan 1 kohdassa viitataan asetuksen N:o 857/84 12 artiklan c alakohdassa määriteltyyn tuottajan käsitteeseen, ilmenee siis, ettei tätä käsitettä ole maidontuotannosta luopumista koskevassa järjestelmässä määritelty itsenäisesti.

22 Yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa C-341/89, Ballmann, 15.1.1991 antamassaan tuomiossa (Kok. 1991, s. I-25, 12 kohta), että henkilöä, joka hoitaa maatilaa ja joka myy tai toimittaa maitoa tai maitotuotteita, on pidettävä tuottajana, ilman että olisi välttämätöntä, että hän omistaa tuotannossa käyttämänsä välineistön.

23 Niinpä vain sellaista maataloustuottajaa, joka tosiasiallisesti myy maitoa tai muita maitotuotteita, voidaan pitää tuottajana. Sen sijaan silloin, kun hän on oma-aloitteisesti lopettanut maidontuotannon, hän ei enää ole asetuksen N:o 1637/91 2 artiklan 1 kohdassa, kun sitä luetaan yhdessä asetuksen N:o 857/84 12 artiklan c alakohdan kanssa, tarkoitettu tuottaja.

24 Ensinnäkin on todettava, että tätä tulkintaa tukee sellainen järjestelmä, joka koskee sellaisen viitemäärän, joka tuottajalla on oltava asetuksen N:o 1637/91 2 artiklan 2 kohdassa säädetyn toisen edellytyksen nojalla, eli tilakohtaisen viitemäärän myöntämistä ja siitä oma-aloitteisesti luopumista. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan maidon lisämaksujärjestelmää koskevan lainsäädännön systematiikasta seuraa, että viitemäärä voidaan myöntää maataloustoiminnan harjoittajalle vain, jos tämä on maataloustuottaja (em. asia Ballmann ja asia C-15/95, EARL de Kerlast, tuomio 17.4.1997, Kok. 1997, s. I-1961). Toisaalta yhteisöjen tuomioistuin totesi edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Klensch ym. antamassaan tuomiossa, että se, että menettelytavan B valinnut jäsenvaltio päättää lisätä maidontuotannon lopettaneen tuottajan tilakohtaisen viitemäärän sellaisen ostajan viitemäärään, jolle kyseinen tuottaja toimittaa maitoa tuotannon lopettaessaan, sen sijaan, että jäsenvaltio siirtäisi tämän viitemäärän kansalliseen varastoon, on ristiriidassa asetuksen N:o 857/84 kanssa.

25 Toiseksi on todettava, että tämä tulkinta vastaa asetuksesta N:o 1637/91 ilmenevää yhteisön järjestelmän tavoitetta eli maidontuotannosta luopumisen rahoittamista ja hyvityksen myöntämistä. Kyseisen asetuksen neljännestä perustelukappaleesta ilmenee tältä osin, että hyvityksellä pyritään helpottamaan toimitusten ja suoramyynnin vähentämistä ja muihin ryhmiin kuuluvien tuottajien kannalta välttämättömien määrien liikkuvuutta. Tätä tavoitetta ei kuitenkaan voida enää saavuttaa sen jälkeen, kun maidontuotanto on oma-aloitteisesti lopetettu, joten tilakohtainen viitemäärä on palautettava kansalliseen varastoon.

26 Kuten julkisasiamies on perustellusti todennut ratkaisuehdotuksensa 29 kohdassa, hyvityksen myöntäminen silloin, kun luovutaan käyttämättömästä viitemäärästä, olisi vastoin yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, jonka mukaan yhteisön oikeusjärjestyksessä taattu omistusoikeus ei merkitse oikeutta myydä jotain tiettyä etuutta, kuten viitemäärää, joka ei ole asianomaisen henkilön henkilökohtaista omaisuutta eikä hänen ammattitoimintaansa liittyvää omaisuutta (asia C-44/89, Von Deetzen, tuomio 22.10.1991, Kok. 1991, s. I-5119, 27 kohta ja asia C-2/92, Bostock, tuomio 24.3.1994, Kok. 1994, s. I-955, 19 kohta).

27 Siltä osin kuin Macon ja muut kantajat vetoavat hallinnolliseen kiertokirjeeseen nro 7036, on todettava, ettei asetuksessa N:o 1637/91 eikä missään muussakaan lisämaksujärjestelmässä sovellettavassa säädöksessä sallita sitä, että jäsenvaltiot poikkeaisivat yhteisön säännöstössä säädetyistä edellytyksistä.

28 Esitettyyn kysymykseen on näin ollen vastattava, että asetuksen N:o 1637/91 2 artiklaa on tulkittava siten, että maidontuotannosta kokonaan ja lopullisesti luopumista koskeva hyvitys voidaan myöntää maatilatalouden harjoittajalle vain silloin, kun hän tuottaa hyvityshakemuksen tekemishetkellä maitoa asetuksen N:o 857/84 12 artiklan c alakohdassa tarkoitettuna tuottajana ja kun hänellä on tätä varten hallussaan tilakohtainen viitemäärä suoramyynnin osalta.

Oikeudenkäyntikulut

29 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ranskan hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto)

on ratkaissut Tribunal administratif d'Amiensin 20.4.1995 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Asetuksen (ETY) N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitettujen viitemäärien vähentämistä koskevan hyvityksen ja maidontuotannosta lopullisesti luopumista koskevan hyvityksen vahvistamisesta 13 päivänä kesäkuuta 1991 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1637/91 2 artiklaa on tulkittava siten, että maidontuotannosta kokonaan ja lopullisesti luopumista koskeva hyvitys voidaan myöntää maatilatalouden harjoittajalle vain silloin, kun hän tuottaa hyvityshakemuksen tekemishetkellä maitoa asetuksen N:o 857/84 12 artiklan c alakohdassa tarkoitettuna tuottajana ja kun hänellä on tätä varten hallussaan tilakohtainen viitemäärä suoramyynnin osalta.

Schintgen Mancini Hirsch

Julistettiin Luxemburgissa 9 päivänä lokakuuta 1997.

R. Grass
kirjaaja

R. Schintgen
toisen jaoston puheenjohtaja